

2. INTERNATIONAL SYMPOSIUM "GLOBAL MIGRATION PHENOMENON»

With Its Security, Economic, Social,
Political and Cultural Dimensions

PROCEEDINGS BOOK

EDITED BY:
ALINA SOLNYSHKINA
KALDYGUL ADILBEKOVA

www.capitalconference.org
ISBN - 978-625-8377-00-2

OTTOMAN & TURKISH
STUDIES CENTRE

**& VIOLENCE
& ABUSE**
Studies platform

Faculty of Humanities,
Education and
Social Sciences

&VIOLENCE &ABUSE

Studies platform

2. INTERNATIONAL SYMPOSIUM "GLOBAL MIGRATION PHENOMENON"

*WITH ITS SECURITY, ECONOMIC, SOCIAL, POLITICAL AND CULTURAL
DIMENSIONS*

**March 23-24, 2022
Ankara, Turkey**

PROCEEDINGS BOOK

**Editors:
Assist. Prof. Dr. Alina Solnyshkina
Kaldygul Adilbekova**

All rights of this book belong to Violence and Abuse Studies
Platform-2022©. Without permission cannot be duplicate or copied.
Authors of chapters are responsible both ethically and juridically.
Issued: 27.03.2022

**WWW.CAPITALCONFERENCE.ORG
ISBN: 978-625-8377-00-2**

SYMPOSIUM ID

TITLE OF CONGRESS

2. INTERNATIONAL SYMPOSIUM
"GLOBAL MIGRATION PHENOMENON"
With Its Security, Economic, Social, Political and
Cultural Dimensions

DATE - PLACE

23-24 March 2022
Ankara, Turkey

ORGANIZATION

Violence and Abuse Studies Platform

EVALUATION PROCESS

All applications have undergone a double-blind peer review process

PARTICIPANT COUNTRIES (20):

Turkey, Azerbaijan, Ukraine, Poland, Pakistan, South Korea, India,
Romania, Morocco, Republic of Moldova, Nigeria, South Africa,
Brasil, Oman, USA, Japan, Turkish Republic of Northern Cyprus,
Poland, Indonesia, Kazakhstan

TOTAL NUMBER OF PAPERS: 162

THE NUMBER OF PAPERS FROM TURKEY: 79

OTHERCOUNTRIES:83

HEAD OF SYMPOSIUM

Assoc. Prof. Dr. Alina Solnyshkina
Oles Honchar Dnipro National University, Ukraine

ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Dr. Tharwat M. EL-Sakran - American University of Sharja, India Prof.

Dr. German Kim - Director of the Institute for Asian Studies al-Farabi

Kazakh National University, Kazakhstan

Prof. Dr. Morakeng Edward Kenneth Lebaka - University of Zululand, South

Africa

Assoc. Prof. Dr. Elif Hatun Onal-Kilicbeyli - Adana Alparslan Turkes Science
and Technology University

Dr. Umza Nadeem-University of Delhi | DU · Mata Sundri College for
Women

Assoc. Prof. Dr. Ömer Gökhan ULUM - Mersin University, Turkey Associate

Professor Kamal Koochi - University of Tabriz

Assistant Professor Dr. Ghanshyam Barman - Uka Tarsadia University, India

Dr. Iosefina Blazsani-Batto – Romanian Language Institute, Bucharest

Kaldygul Adilbekova- Violence and Abuse Studies Project Head

SCIENTIFIC COMMITTEE

- Prof. Dr. Mustafa Talas- Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Prof. Dr. Vladlena Lisenco - Comrat State University, Faculty of Law,
Department of Public law, Republic of Moldova
Prof. Dr. Natalia Sciuchina- Comrat State University
Prof. Dr. K.S. Chandrasekar - Institute of Management in Kerala, India
Prof. Dr. Atul Kumar - Patil B-School, India
Prof. Dr. Abu Bakar Abdul Hami - PUTRA Business School, Universiti
Putra Malaysia
Prof. Dr. Tharwat M. EL-Sakran - American University of Sharja, India
Prof. Dr. German Kim - Director of the Institute for Asian Studies al-
Farabi Kazakh National University, Kazakhstan
Prof. Dr. Morakeng Edward Kenneth Lebaka - University of Zululand,
South Africa
Associate Professor Kazimi Parviz Firudin oqlu - Baku State University
Assoc. Prof. Dr. Elif Hatun Onal-Kilicbeyli - Adana Alparslan Turkes
Science and Technology University
Assoc. Prof. Dr. Ömer Gökhan ULUM - Mersin University, Turkey
Associate Professor Dr. Priti Tiwary - SGRR University, Dehradun
Associate Professor Yevheniia Horiunova - V.I. Vernadsky Taurida
National University, Kyiv, Ukraine.
Associate Professor Kamal Koohi - University of Tabriz
Assoc. Prof. Dr. Hülya Berkmen - Yıldız Teknik University
Assoc. Prof. Dr. Merter Mert - Ankara Hacı Bayram Veli University
Asst. Prof. Dr. Ahmet Ali UGAN - Iğdir University
Assistant Professor Dr. Ghanshyam Barman - Uka Tarsadia University,
India
Dr. Mahira Amirova - Azerbaijan Medical University
Dr. Iosefina Blazsani-Batto – Romanian Language Institute, Bucharest
Dr. Igor Korsun - Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical
University

COORDINATOR

Alina Amanzholova

TÜRKİYE'DE GÖÇMEN KAÇAKÇILIĞININ YAPISI VE DÜZENSİZ GÖÇ HAREKETLİLİĞİNDEKİ ROLÜ

THE STRUCTURE OF MIGRANT SMUGGLING IN TURKEY AND ITS ROLE IN IRREGULAR MIGRATION MOBILITY

Arş. Gör. Semih Nargül

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Van, Türkiye.

ORCID ID: 0000-0001-8694-0981

ÖZET

Dünyanın farklı bölgelerinde yaşanan siyasi, askeri, ekonomik ve sosyal krizler insanların yer değiştirmelerini zorunlu kılmaktadır. Ulus-devletler ise sınırlarını muhafaza edebilmek ve bir güvenlik sorunu olarak algılanan düzensiz göçü önlemek amacıyla çeşitli tedbirler alma yoluna gitmektedir. Buna rağmen binlerce düzensiz göçmen daha iyi bir yaşama kavuşma hayaliyle ülkelerindeki çatışma ortamından uzaklaşarak refah seviyesi yüksek bölgelere gitmekten vazgeçmemektedir. Ulus-devletlerin göçmenlere yönelik uyguladığı kısıtlayıcı politikalara karşılık, düzensiz göçmenler sınırları aşabilmek için göçmen kaçakçıları kullanmaktadır. Bu bağlamda düzensiz göçmenlerin rotalarının belirlenmesinde, sınır güvenlik önlemlerini aşmada ve varmak istedikleri ülkeye ulaştırmalarında kaçakçılar kilit rol oynamaktadır.

Körfez Savaşları, Irak'ın işgali, Afganistan'ın kriz ortamı, Suriye'deki iç savaş, İsrail-Filistin çatışması gibi siyasi kargaşaların coğrafi olarak merkezinde yer alan Türkiye'nin uzun yıllardır mülteciler için transit konumunda olduğu hatta hedef ülke haline geldiği bilinmektedir. Ülkenin 6000 km'lik kıyı ve 2900 km'lik kara sınır hattına sahip olması göçmen kaçakçılığı faaliyetlerini önlemede zorluk oluşturmaktadır. Özellikle doğu ve güneydoğu kara sınır hattının engebeli, yüksek olması ve iklimsel yönden çetin koşullar barındırması güvenlik önlemlerini sınırlandırabilmektedir. Bu doğrultuda çalışmada Türkiye'de göçmen kaçakçılığının yapısı ele alınmaktadır. Hiyerarşik olarak farklı aktörleri bünyesinde barındıran bu yapılanma aynı zamanda yerel, ulusal ve uluslararası ağlara sahiptir. Göçmenlerin sınırları aşması da bu yapının belirlediği stratejilere, insan kaynağına, göç rotalarına, ağların genişliğine ve pratiklerine bağlıdır. Yapısal olarak oldukça esnek özellik taşıyan göçmen kaçakçılığı, yeni koşullara kolayca uyum sağlayabilmektedir. Bu durum da düzensiz göç akışının sürdürülmesini ve kaçakçıların hareketlilikteki bitmeyen rolünün devamlılığını sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ulus-devlet, Türkiye, düzensiz göç, sınır güvenliği, göçmen kaçakçılığı

ABSTRACT

Political, military, economic and social crises experienced in different parts of the world make it necessary for people to relocate. Nation-states, on the other hand, are taking various measures to protect their borders and prevent irregular migration, which is perceived as a security problem. Despite this, thousands of irregular immigrants do not give up on going to regions with high welfare levels by getting away from the conflict environment in their countries with the dream of achieving a better life. In response to the restrictive policies of nation-states towards immigrants, irregular immigrants use migrant smugglers to cross borders. In this context, smugglers play a key role in determining the routes of irregular migrants, overcoming border security measures and transporting them to the country they want to reach.

It is known that Turkey, which is geographically in the center of political turmoil such as the Gulf Wars, the occupation of Iraq, the crisis environment in Afghanistan, the civil war in Syria, the Israel-Palestine conflict, has been in a transit position for refugees for many years and even became a target country. The fact that the country has a coastline of 6000 km and a land border of 2900 km creates difficulties in

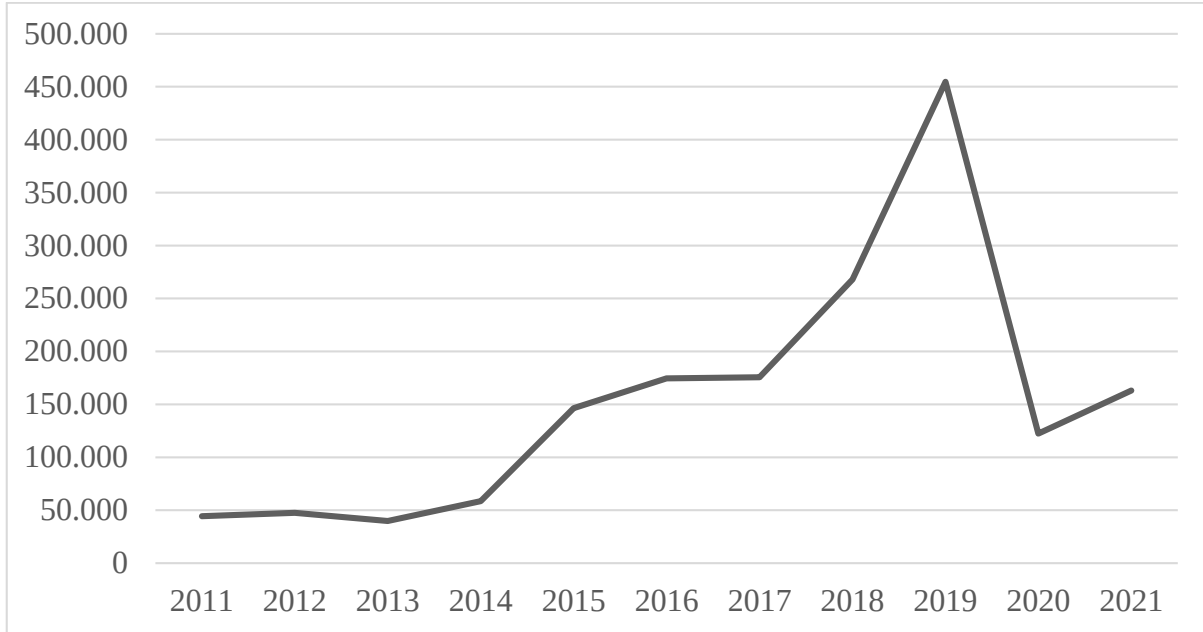
preventing migrant smuggling activities. In particular, the rugged, high and climatic conditions of the eastern and southeastern land border lines can limit security measures. In this direction, the structure of migrant smuggling in Turkey is discussed in this study. This structure, which includes hierarchically different actors, also has local, national and international networks. Migrants crossing borders also depend on the strategies determined by this structure, human resources, migration routes, width of networks and practices. Immigrant smuggling, which is structurally very flexible, can easily adapt to new conditions. This ensures the continuity of the irregular migration flow and the unending role of smugglers in mobility.

Keywords: Nation-state, Turkey, irregular migration, border security, migrant smuggling

GİRİŞ

Körfez Savaşları, Irak'ın işgali, Filistin-İsrail çatışması, Suriye'deki iç savaş, Afganistan'daki istikrarsızlıklar gibi çeşitli siyasi karışıklıklara coğrafi olarak yakın bir noktada duran Türkiye, sığınmacılar için güvenli bir ülke haline gelmiştir. Buna ek olarak, Irak, Pakistan, Bangladeş ve Afrika Boynuzu gibi bölgelerde yaşayanlar buralardaki ekonomik istikrarsızlıklar sebebiyle, Avrupa gibi refah seviyeleri gelişmiş olan bölgelere daha iyi bir yaşam umuduyla göç etmeye başlamıştır. Türkiye, bu bölgelerden gelen insanların göç rotalarında coğrafi olarak uygun bir geçiş güzergahı rolü oynamaktadır. Bu bağlamda Türkiye, özellikle yaklaşık son otuz yıldır göçmen kaçakçılarının faaliyetlerine ve düzensiz göçmenlerin geçişine tanık olması bakımından örnek teşkil etmektedir (İçduygu ve Aksel, 2012).

Grafik 1. Yıllara Göre Türkiye’de Yakalanan Düzensiz Göçmen Sayısı

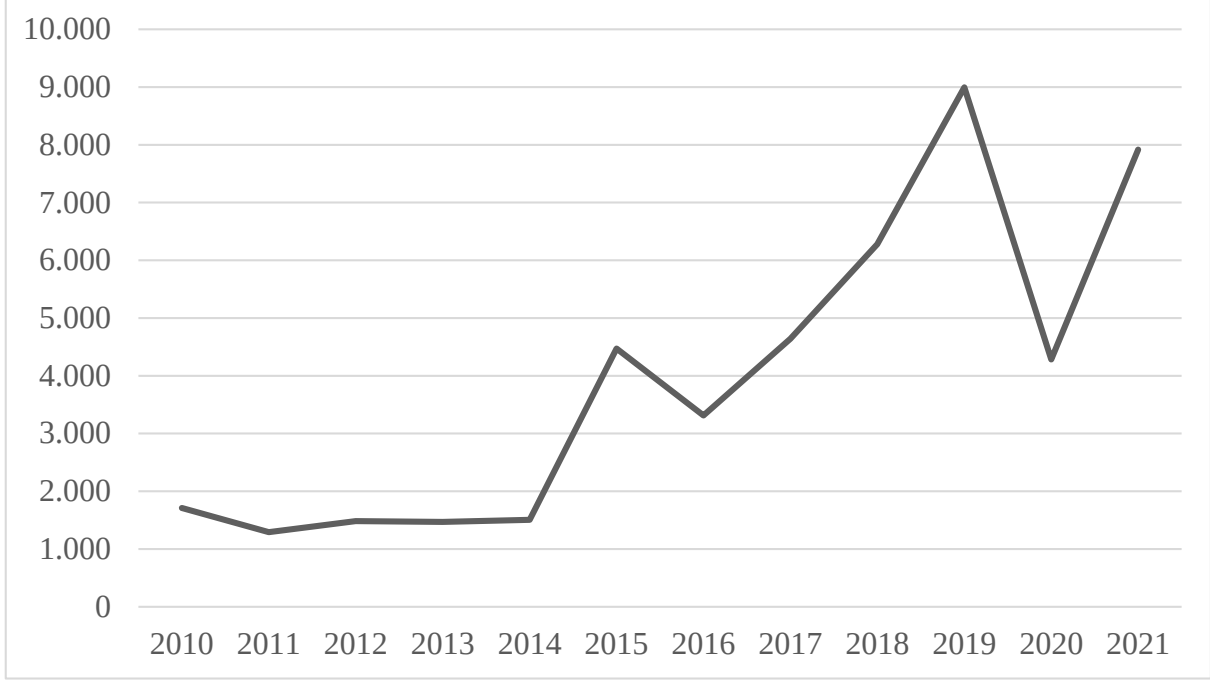

Kaynak: Göç İdaresi Başkanlığı

Türkiye, 6000 km'den fazla kıyı sınırına sahip üç farklı denizle çevrili bir yarımadadır. Batı'da Yunanistan ve Bulgaristan, Doğu ve Güneydoğu'da Gürcistan, Ermenistan, İran, Irak ve Suriye ile komşudur. Etrafındaki ülkelerle 2900 kilometrelik kara sınırı bulunmaktadır. Dolayısıyla, Türkiye'nin sahip olduğu sınır hattına bağlı jeopolitik konumu, göçmenlerin Avrupa'ya yolculuklarında Türkiye'yi transit ülke olarak kullanmalarına sebep olmaktadır. Fakat son yıllarda Avrupa Birliği ülkelerinin uyguladığı sıkı güvenlik politikaları göçmenlerin sınır geçişlerini zorlaştırmakta, Türkiye'de göçmenler sıkışıp kalabilmektedir. Kültürel olarak Türkiye'yi kendine yakın bulan göçmenler de ülkede kalıcı hale gelebilmektedir. Tüm bunlardan hareketle, Türkiye, özellikle son yıllarda binlerce düzensiz göçmen için hem hedef ülke hem de transit ülke haline gelmiştir. Buna bağlı olarak, Türkiye'de kolluk güçleri tarafından yakalanan düzensiz göçmenlerin sayısı son yıllarda belirgin bir artış göstermektedir. 2019

yılında yaklaşık 455 bin düzensiz göçmen yakalanarak son yılların rekor seviyesine ulaşılmıştır. Düzensiz göçün ciddi oranda artması sebebiyle, Türk makamları Doğu'da kara sınırı, Batı'da kıyı sınırı boyunca denetimleri artırmış ve AB ülkeleri bu bölgede mültecilerin ve düzensiz göçmenlerin geçişini önlemek için daha fazla kaynak ayırmaya başlamıştır (Çarmıklı ve Kader 2016). Göç İdaresi Başkanlığı tarafından aktarılan verilere göre düzensiz göçmenlerle ilişkilendirilen göçmen kaçakçılarının sayısı da benzer bir artış eğilimini ortaya koymaktadır.

Grafik 2. Türkiye'de Yıllara Göre Yakalan Göçmen Kaçakçısı

Kaynak: Göç İdaresi Başkanlığı

Küresel ölçekte yaşanan hareketliliklere bakıldığında çeşitli göç türleri; göçmen ağları, kültürel etkileşim, cinsiyetçi bakış açıları, siyasi kargaşalar ve ekonomik değişimler gibi farklı konuları içeren sosyal olaylardır. Düzensiz göç ve göçmen kaçakçılığının bu bağlamda ele alınması, düzensiz hareketlerin ve kaçakçılık ağlarının kapalı yapısının sosyal yönleri dikkate alındığında önem arz etmektedir.

KAVRAMSAL YAKLAŞIM

İnsan kaçakçılığını çalışmanın çeşitli zorlukları bulunmaktadır. Baird ve Van Liempt (2016), metodolojik ve teorik yaklaşımların bu husustaki araştırmalarda iki büyük eksiklik olduğunu belirtmektedir. İnsan kaçakçılığı üzerine aktarılan literatürün büyük bölümünün sistematik bir kavramsal ve teorik yaklaşımdan yoksun olduğu öne sürülmektedir. Bu konuda ortaya konulan literatürün kapsamlı bir şekilde incelenmesi sonucunda göçmen kaçakçılığı beş tema etrafında ortaya çıkmaktadır:

1. İş olarak kaçakçılık
2. Suç olarak kaçakçılık
3. Ağlar üzerinden kaçakçılık
4. Küresel ekonomi politiğin bir parçası olarak kaçakçılık
5. İnsan hakları bağlamında kaçakçılık

Araştırmanın esas odak noktasını dikkate alarak, Baird ve Van Liempt (2016) tarafından göçmen kaçakçılığı hakkında ifade edilen ilk iki tema üzerinde durulacaktır. Bu iki yaklaşım hem birbiriyle

ilişkili olmakta hem de birbirinin eksikliklerini tamamlamaktadır. Göçmen kaçakçılığı bu doğrultuda ekonomik getiri sağlayan bir iştir. Salt ile Stein (1997) ve Herman (2006) göçmen kaçakçılığını, muhtemel düzensiz göçmenler tarafından yaratılan ve hizmetlerin göçmenlere aktarılmasının talep edildiği büyük bir küresel pazar olarak tanımlamaktadır. Goss ve Lindquist'in (1995) ifadesiyle, göçmen kaçakçılığına yönelik hizmetleri sağlayanlar, göç hareketlerinden para kazanan yapılar içinde faaliyetlerini sürdürmektedir.

Kaçakçıların sunduğu hizmetler, rollere, işlevlere ve bağlantı seviyelerine göre farklılaşmakta, dolayısıyla fiyatlar da aktarılan hizmetlerin niteliğine göre değişkenlik göstermektedir. Binlerce göçmen, devletlerin uyguladıkları kısıtlayıcı vize politikaları sebebiyle bir başka ülkeye gitmek için yasa dışı yollara başvurmaktadır. Bu yollara yönelik talep de göçmen kaçakçılığını meslek olarak gören kişilerin sayısını artırmaktadır. Göçmen kaçakçılığının yüksek gelir getirisi, suçun diğerlerine nazaran daha düşük bir risk barındırması, daha az sermaye gerektirmesi ve düzensiz göçü kolaylaştırmaya yönelik duyulan ihtiyacın büyük bir talep sunması, göçmen kaçakçıların niceliksel olarak yoğunluk kazanmasına sebebiyet vermektedir. Bu kanallar aracılığıyla insanlar az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerden Batı'da gelişmişlik düzeyi daha iyi olan ülkelere erişmeye çalışmaktadır (Europol-Interpol, 2016).

İnsan kaçakçılığının organize suç ve/veya uluslararası organize suç olup olmadığı tartışması literatürde önemli bir yer tutmaktadır. İnsan kaçakçılığını organize bir suç olarak tanımlayan araştırmacılara göre, göçmenlerin düzensiz yolculukları çoğunlukla organize suç grupları tarafından kolaylaştırılmaktadır (Ho-Gonzalez, 2011). Yasadışı hareketliliklerinde, genellikle sahte seyahat belgeleri kullanılmaktadır. Dolayısıyla hem kara hem de deniz sınırları düzensiz yollarla geçişleri içermektedir. Bu şebekelerin kullandıkları yöntem ve taktikler, aktaracakları hizmetlerin niteliğine, grupların yapısına, sınır geçiş pratiklerinin zorluklarına ve göçmen kaçakçılığı gruplarının deneyimlerine göre farklılık taşımaktadır (Kamwende, 2011). Sınır geçiş pratiklerinin ve sınır kontrol önlemlerinin sert ve kısıtlayıcı olduğu koşullarda göçmen kaçakçıları düzensiz göçmenlerin kaçınılmaz olarak destek aldığı kişiler haline gelmektedir (Spener, 2001). Devletlerin uyguladığı sınır ve göç politikalarının giderek sertleşmesi, sınırlardan geçişleri zorlaştırmakta, bu durum da kaçakçılık gruplarının giderek daha profesyonel hale gelmesine sebep olmaktadır.

Bazı araştırmalar, kaçakçılığın ülkeler arasında bağlantıları bulunan, ulus-ötesi bir niteliğe sahip suç örgütleri tarafından gerçekleştirildiğini savunmaktadır. Bu doğrultuda göçmen kaçakçıları, kaynak ülkeden hedef ülkeye kadar yaşanan bütün göç yolculuğunu tasarlamaktadırlar (Europol 2009; UNODC 2010; IOM 2010). Bununla birlikte literatür, bu örgütlerin hangi düzeyde ulus-ötesi ağlar kurdukları ve birbirleriyle doğrudan ilişkilerinin nasıl olduğu hem yerel hem de küresel ölçekte diğer organize suç örgütleriyle nasıl çalıştıkları hususunda farklı görüşler sunmaktadır (Spener 2001; Chin 2001; Kyle). ve Dale 2001). Hobbs (1998), göçmen kaçakçılığı suçunun hem yerel hem de küresel mekanizmaları kapsadığını ileri sürmektedir. Bu suç faaliyetleri, bir alandan diğerine yasadışı geçişi sağlamaktadır. Hobbs'a göre göçmen kaçakçıları yerel ve küresel düzeyde bir ağ yapısına sahip olabilmektedir. Fakat bu durum yapısal bir determinizmi zorunlu kılmamakta; daha ziyade, ilişkisellik sağlamaktadır. Bir başka ifadeyle, göçmen kaçakçılığı ile ilgilenen bütün grupların küresel bağlantısı olmak zorunda değildir. Sadece yerel bağlantılar üzerinden de kaçakçılık faaliyetleri sürdürülebilmektedir. Finckenauer (2001), göçmen kaçakçılığının özellikle işin çeşitli aşamalarında yer alan farklı ağ zincirleri etrafında yapıldığından, suç gruplarının ve bunların uluslararası bağlantılarına yönelik ilişkilerinin ifşa edilmesinin neredeyse mümkün olmadığını ortaya koymaktadır. Aslında bu konuya ilgi duyan araştırmacıların kaçakçılık alanını gözden kaçırdığını ifade etmektedir. Ona göre kaçakçılık organize suç faaliyeti olmakla birlikte çeşitli rol ve sorumlulukların çok iyi ve profesyonelce yürütüldüğü bir mekanizmadır.

Bazı araştırmalar ise, geleneksel mafya tipi örgütlerin genellikle göçmen kaçakçılığında hiçbir rol oynamadıklarını iddia etmektedir (İçduygu ve Toktaş, 2002; Kyle ve Koslowski, 2001; Kyle ve Dale, 2001; Okolski, 2000). Bu araştırmalar, göçmen kaçakçılığının hiyerarşik ve mafya tipi örgüt niteliği taşımasının aksine, kendi faaliyetlerini yürüten bireylerden meydana gelen küçük bir ağ grubunu yansıttığını belirtmektedir. Bu doğrultuda, bazıları daha da ileri giderek kaçakçılık sektörünün organize suçla hiçbir bağlantısı olmadığını savunmaktadır (Van Liempt ve Sersli, 2013). Yukarıda savunulanların

tersine, bazı araştırmacılar, göçmen kaçakçılığının mafya tipi, oldukça organize ve hiyerarşik grupları içerdiğini ve bunların büyük kazançlar elde ettiğini söylemektedir (Kyle ve Scarcelli, 2009).

Göçmen kaçakçılığı büyük bir ulus-ötesi ağdan mı meydana geliyor, yoksa küçük ölçekli gruplar arasında gerçekleşen bir faaliyet olarak mı kalıyor? Türkiye’de göçmen kaçakçılığına yönelik sahadan elde edilen bilgiler bunun küçük ölçekli gruplar arasında sürdürüldüğünü doğrulamaktadır. Bu bağlamda göçmen kaçakçılığı, yerel grupların birlikte hareket ettiği ittifaklar etrafında yürütülmektedir. Örneğin; Kaizen ve Nonneman’ın (2007) araştırması, Belçika’da birbirleriyle zayıf bağlantıları olan farklı göçmen kaçakçı gruplarının olduğunu ortaya koymaktadır. Bağlantılı gruplar genellikle aynı etnik kökenden hatta büyük ölçüde akrabalık bağları olanlardır. Van Liempt (2007) tarafından yapılan bir araştırmaya göre esnek ve küçük ölçekli yapılar, büyük gruplara göre daha etkili olabilmektedir. Van Liempt, daha büyük yapılara sahip olmanın bu tür gruplar için bir avantaj teşkil etmediğini savunmaktadır. Göçmenler, kaçakçıları küçük gruplar olduğu için “kolaylaştırıcı” unsurlar olarak algılamaktadır ve bu algı, düzensiz göç faaliyetlerinin başarıyla gerçekleştirilmesine yardımcı olmaktadır.

Van Liempt (2007) kaçakçıları üç kategoride sınıflandırmaktadır:

1. Kaçakçılığı ara sıra icra edenler
2. Küçük ölçekli ağları kullanarak icra edenler
3. Büyük ölçekli ağları kullanarak icra edenler

Heckmann (2007), göçmen kaçakçılığı gruplarının “bireyler”, “kaçakçıların kendi bünyesindeki ağı” ve “diğer kaçakçılık grupları arasındaki ağlar” olmak üzere üç farklı şekilde yapılandırıldığını vurgulamaktadır. Göçmen kaçakçılığının yapısı sınır geçişlerinin karmaşıklığına bağlıdır. Sınır geçişleri kolay ve düşük riskli olduğunda, sınır bölgelerinde yaşayan kişiler göçmen kaçakçılığında rol oynayabilmektedir. Kaçakçılık sürecinin farklı aşamalarında etkin olan ve birbirlerine yardım eden kaçakçılık ağlarıdır. Düzensiz göçmenlerin farklı ülkelerden geçmesi gerekmektedir. Bundan ötürü, göçmen kaçakçıların yerel bazı çeşitli gruplardan yardım almaları zorunlu hale gelmektedir. Göçmen kaçakçılığının kendi içinde barındırdığı gizli yapısı, iş bölümünü ve her bir faaliyetin başarılı şekilde yürütülmesi için deneyimli kişilerin bulunması ihtiyacını doğurmaktadır (Akbaş, 2011).

Öte yandan bazı araştırmalar, kaçakçılık faaliyetlerinin küçük ölçekli ağlar aracılığıyla yapıldığına dair yukarıdakilere paralel argümanlar öne sürmektedir; ancak bu ağların uyuşturucu kaçakçılığı, fidyecilik, terörizm ve kara para aklama gibi diğer suç ağları biçimleriyle çeşitli bağlantıları vardır (Triandafyllidou ve Thanos, 2012). Örneğin, uyuşturucu kaçakçılığı ve göçmen kaçakçılığı gruplarının yolları ve organizasyon yapıları birbirine oldukça benzerdir. Bunun nedeni, uyuşturucu ve düzensiz göçmenlerin aynı yerden gelip aynı yere gitmeleri ve kullanılan güzergahların da birbirine paralel olmasıdır. Ayrıca, kaçakçılığı yapan uyuşturucular ve düzensiz göçmenler genellikle araçların içerisinde gizli halde taşınmakta (Levitsky, 2003) ve hatta bazı araştırmalar düzensiz göçmenlerin uyuşturucu taşıyıcısı olarak kullanıldığını ele almaktadır (Alkan, 2004).

TÜRKİYE'DE KAÇAKÇILIK AĞLARININ SOSYAL YAPISI VE KONU ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Kavramsal olarak, Triandafyllidou ve Thanos (2012) insan kaçakçılığı için iki farklı bakış açısı sunmaktadır. İlki, tamamen ekonomik bir bakış açısı ortaya koyarken, diğeri sosyo-ekonomik bir bakış açısı yansıtmaktadır. Ekonomik perspektif, yasa dışı olmasına rağmen göçmen kaçakçılığını bir iş olarak kabul etmektedir. Yukarıda da bahsedildiği gibi düzensiz göçmenler ülke sınırlarını geçebilmek için hizmet talebinde bulunmaktadır ve kaçakçılar bu taleplere para karşılığında cevap vermektedir. Sosyo-ekonomik bakış açısı ise sosyal, kültürel ve yapısal süreçlere dikkat çekmekte ve bu da kaçakçılık ağlarının toplumsal örgütlenmesine yönelik araştırmaların yapılmasını gerektirmektedir. Kaçakçılık grupları ister tam profesyonelleşememiş olsun ister yüksek nitelikte örgütlü olsun, rolleri, işlevleri ve yapıları açısından belirli bir düzeyde ayrım içermektedir.

Türkiye'deki kaçakçılık gruplarının yapılarına ilişkin çalışmalar az sayıdadır. Monzini (2004), Türkiye'deki göçmen kaçakçılığı incelendiğinde iki büyük grubun faaliyet gösterdiğini belirtmektedir. İlk grup, deniz yolları üzerinden göçmenlerin düzensiz yollarla geçişini sağlamaktadır. Bu grup daha küçük ve esnek ağları kullanan oldukça deneyimli kişilerden meydana gelmektedir. İkinci grup ise, kaynak, transit ve hedef ülkeler arasında bağlantıları olan kaçakçılık gruplarından oluşmaktadır. Bu gruplar düzensiz göçmenlerin yerel ve uluslararası seyahatlerini organize etmektedir. İçduygu (2003) ve Monzini (2004), göçmen kaçakçılarının mafya tipi örgütler olmadığını ileri sürmektedir. Bunların daha ziyade, iş bölümü temelinde çalışan esnek örgütlerden meydana geldiğini vurgulamaktadır.

Kaçakçılar şayet diğer suç örgütleriyle beraber hareket ediyor ve iş birliğine gidiyorsa, organizasyon yapısı ve ulus-ötesi ağlar bu doğrultuda farklılık gösterebilmektedir. Araştırmacılar bu noktada farklı görüşlere sahiptir. Bazıları için diğer suç örgütleriyle ilişkili olmak ekonomik anlamda kazancı artırabilmektedir; ancak bu tür ortaklıklar büyük riskleri de beraberinde getirebilmektedir. Göçmen kaçakçılığı, uyuşturucu kaçakçılığı ve silah kaçakçılığı ile kıyaslandığında daha az risk teşkil etmektedir. Bu nedenle, kaçakçılar muhtemelen başka suçlara bulaşmayacak ve kazançlarını diğer suç örgütleriyle paylaşmayacaklardır. Dolayısıyla göçmen kaçakçılığı, kaçakçıların sadece göçmen kaçakçılığı işini yürüttüğü özel bir alandır (Andreas 2001; İçduygu 2003).

Göçmen kaçakçılığı gruplarının sosyal örgütlenmesini yansıtmaya çalışan çeşitli modeller üretilmiştir. Çok uluslu, çok etnikli ve hatta çok cinsiyetli yapılarla birlikte çeşitli ülkelerden göçmenlerin birden fazla sınır geçiş noktasını aşabilmesi için sistemli bir iş bölümü gerektirdiği anlaşılmaktadır (Zhang, vd., 2007; İçduygu ve Toktaş, 2002).

Türkiye'nin etrafındaki coğrafyalarda çeşitli sosyal ve politik değişiklikler göç hareketlerini etkilemekte ve buna karşılık göçmen kaçakçılarının örgütsel yapılarını da dönüştürmektedir. Bu çalışmada, Türkiye'de yerel düzeyde faaliyet gösteren insan kaçakçılarının hem alt hem de üst düzey rolleri ve işlevleri ele alınmaktadır. Alt rolleri ve işlevleri yürütenler göçmen kaçakçılığı yapısının tamamının farkında değildir; basit rollerini oynamakta ve buna göre ödeme almaktadır. Daha önemli rolleri ve işlevleri yürütenler ise, işi ayarlamakta ve alt pozisyonda bulunanlara getirmektedir. Bunlar hem ulusal hem de uluslararası düzeyde bağlantıları yürütmektedir.

GÖÇMEN KAÇAKÇILIĞININ ÖRGÜTSEL YAPISI ve ROLLERİ

Düzensiz göçmenlerin büyük bölümü kaçakçılar aracılığıyla Türkiye'ye giriş sağlamaktadır. Ülkeden düzensiz yollarla çıkma girişiminde bulunanlar için de bu durum benzerlik taşımaktadır (Çiçekli ve Demir, 2013). Göçmenlerin düzensiz yollarla ülke içindeki hareketi kaçakçılar tarafından büyük ölçüde kolaylaştırılmaktadır. Kaçakçılık işinde çok sayıda kişi ve onların üstlendiği görev ve sorumluluk vardır. Bunlar sınır geçişlerinin koşullarına ve türlerine göre değişmektedir. Örneğin, bir deniz sınırından geçmek için bu işi üstlenecek bir tekne kaptanının bulunması gerekmektedir. Diğer taraftan, göçmenler kara sınırlarından giriş/çıkış yaptığı zaman yerel rehberlerin yardımına ihtiyaç duymaktadır. Böylesine çeşitli insan havuzuna sahip olmak, ulus-ötesi göçmen kaçakçıları için güçlü ve sürdürülebilir bir ağ yaratmaktadır.

Kaçakçılık ağları, çok uluslu şirketlerin çalışma mantığıyla örtüşmektedir. Şirketlerin yönetim, lojistik, üretim vb. çeşitli sorumluluklara sahip yarı zamanlı ve tam zamanlı çalışanları vardır. Bazen hem ulusal hem de uluslararası ölçekte taşeronlarla çalışmaktadır. Tüm şirketlerin ürün ve hizmetlerini satmak için pazarlama birimine ihtiyaçları vardır. Müşteriler de çeşitli şirketler arasında seçim yapmaktadır. Müşteriler tarafından yapılan tercihler de şirketin sunduğu hizmetin niteliğine ve fiyatına göre yapılmaktadır. Ulus-ötesi göçmen kaçakçılarının faaliyet gösterme ve yasadışı işlerini yürütme yöntemleri de şirketlerin yapısıyla örtüşmektedir. İyi organize edilmiş bir iş bölümünü kullanan göçmen kaçakçıları çeşitli hizmetler sağlayabilmektedir. Göçmen kaçakçılarının sosyal örgütlenmesi üzerine yapılan araştırmalar kaçakçılık grubunda benzer rolleri ve görevleri içeriyor olsa da (İçduygu ve Toktaş 2002; Antonopoulos ve Winterdyk 2006), bunları "planlayıcılar" ve "uygulayıcılar" olmak üzere iki kategoriye ayırmak mümkündür. Böyle bir kategorilendirme yoluna gitmek göçmen kaçakçılarının işlevlerinin ve organizasyon yapılarının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmaktadır.

Planlayıcılar

Planlayıcıları, kaçakçılık örgütlerinde daha üst kademelerde bulunan ve genellikle sermayeye hem ülke içinde hem de ülkeler arasında yeterli ağlara ve uzun yıllar kaçakçılık tecrübesine sahip olan kişiler şeklinde tanımlamak mümkündür. Ulus-ötesi kaçakçılık ağlarında çok iyi tanınmalarına rağmen, genellikle sahada aktif olarak görev almazlar. Bu ağa dahil olanlar aracılar, organizatörler ve emanetçilerdir. Bu kişiler, uluslararası ulaşımın sağlanmasında ve ülke içi seyahatlerin düzenlenmesinde etkilidir. Yerel planları uygulamak için çeşitli işletme sahipleriyle anlaşmakta, genellikle yerel işletme sahiplerinin birbirleri arasında ağ kurmasını sağlamakta, düzensiz göç hareketinin her aşamasında oluşabilecek sorunları çözmeye çalışmaktadır.

Aracılar göçmen kaçakçılığı örgütlerinde kilit bir rol oynamaktadır. Genellikle kaçakçılık faaliyetleri üzerinde tekel sahibi olan insanlardan meydana gelmektedir. Düzensiz göçmenlere güvenli evlerin sağlandığı metropol şehirlerinde yaşamaktadırlar. Bu kişiler, kaynak ve geçiş ülkelerindeki ağları aracılığıyla iletişim kurmaktadır. Ayrıca uluslararası taşımacılık için yerel organizatörler sağlamaktadırlar. Örneğin, Afganistan'dan yola çıkıp İran'a ulaşan bir grup Afgan göçmenin taşınmasını bir aracı üstlenmektedir. Aracı daha sonra göçmenlerin güvenli şekilde geçmesini sağlamak için Türkiye-İran sınırında yerel bir kaçakçıyla iş birliği yapmaktadır. Sınırı geçtikten sonra Türkiye'nin doğusundan batısına olmak üzere ülke içi seyahat organize edilmektedir. Tüm bu süreçlerde yapılan düzenlemeler aracılardan sorumluluğu altındadır. Türkiye'deki aracılar genellikle kaynak ülke başta olmak üzere farklı milletlerden meydana gelmektedir. Örneğin, Afganistan'da ayrılmayı bekleyen bir grup varsa, Afganistan'daki bir aracı, Türkiye'de faaliyet gösteren Afgan bir aracıyla irtibat kurmaktadır. Bu süreç, Pakistanlılar, İranlılar, Iraklılar ve diğer ülkeler için benzerlik taşımaktadır.

Organizatörler, aracılardan taşeronları gibi hizmet vermektedir. Genelde büyük şehirlerdeki aracılardan iş almaktadırlar. Organizatörlerin çoğu kendi yerel bölgelerinde (örneğin Van, İzmir ve Aydın) tanınmış kaçakçılardır. Amaçları, sınırdan geçen göçmenleri Batı sınırlarına göndermek, onlara geçici konaklama imkânı sağlamak ve Türkiye sınırından Yunanistan, Bulgaristan veya İtalya sınırlarına erişimlerini ayarlamaktır. Organizatörler; tecrübeli nakliyeciler, sürücüler, tekne kaptanları vb. bir grup uzmanla birlikte çalışmaktadır. Göçmenlerin ülkeden çıkmalarına yardımcı olmaktadır.

Emanetçiler, aracılardan ve organizatörlerin güvenilir bağlantılarıdır. Kaçakçılık ücretleri, kaçakçıların göçmenlere yönelik sundukları vaatler gerçekleşene kadar emanetçilere bırakılmaktadır. Böylelikle tüm kaçakçılık sürecinin güvenli ve emniyetli bir şekilde tamamlanmasını sağlamaktadırlar. Göçmen kaçakçılığı işinde, kaynak ülkeden hedef ülkeye planlanan seyahat gerçekleşene kadar para alışverişinde bulunulmamaktadır. Seyahat sorunsuz bir şekilde tamamlanırsa emanetçi komisyon ücretini almaktadır. Emanetçiler, kaçakçılar ve göçmen arasındaki anlaşma başarıyla tamamlanana dek paranın güvence altına alındığı bir nevi gayri resmi bankalar olarak işlev görmektedir.

Uygulayıcılar

Uygulayıcılar fiziksel olarak sahada bulunan kişiler şeklinde tanımlanabilmektedir. Başlıca görevleri arasında sınır geçişlerini kolaylaştırmak hem ülke içinde hem de ülkeler arasında barınma, yiyecek ve ulaşım imkânı sağlamaktır. Tutuklanma riski en yüksek olan kişilerdir. Uygulayıcılar birbirleriyle çalışırlar ve göçmen kaçakçılığı örgütünün diğer üyeleriyle sınırlı bağlantıları vardır. Bu kişiler, özellikle uzun yıllar göçmenleri düzensiz yollarla başarılı şekilde geçirmişse, yılların deneyimi ve sundukları hizmet sebebiyle terfi ettirilebilmektedir.

Uygulayıcılar içerisinde dağcılar, Türkiye'nin İran ve Irak ile doğu ve güneydoğu sınırlarında faaliyet gösteren kişilerdir. Bu sınırlar dağlık ve engebeli bir yapıya sahip olduğu için kontrol etmek bir hayli zordur. Dolayısıyla düzensiz girişlerin sıklıkla yapıldığı yerler buralardır. Bu sınıra yakın bölgelerde yaşayan yerel halkın sınır ötesi bağlantıları vardır ve yasadışı sınır ticareti köylüler için önemli bir gelir kapısı haline gelmiştir. Bu nedenle dağcılar sınır geçişleri zorlaştığında hayati bir rol oynamaktadır. Rehberler sınır geçişleri için uygun olmadığında organizatörler genellikle dağcılardan istifade etmektedir.

Taşıyıcılar ise, göçmenlerin transferini sağlayan kişilerdir. Genellikle göçmenlerle birlikte seyahat ettikleri için kolluk kuvvetleri tarafından yakalanma riski en yüksek gruba karşılık gelmektedirler.

Sınırdan Türkiye üzerinden geçerek hedef ülkeye ulaşmayı sağlayan kişiler de nakliyecilerdir. Sürücüler ve tekne kaptanları ulaşımda onlara yardımcı olmaktadır. Karada kamyon ve kamyonet gibi araçlar kullanılırken; denizde daha küçük balıkçı tekneleri veya yüksek hızlı tekneler tercih edilmektedir. Tekne kaptanları genellikle balıkçı veya ticari gemi kaptanlarıdır. Sürücüler, kaçakçılık örgütlerinin tam zamanlı üyesi değildir ve genellikle kendi araçlarını kullanmamaktadırlar; bunun yerine göçmenler sürücüler tarafından çalıntı kamyonlarla taşınmaktadırlar.

Düzensiz göçmenler Türkiye’de depo, apartman, gecekond, ahır, metruk evler gibi yerlerde barınmaktadır. Güvenli evler, ev sahipleri tarafından yönetilir ve göçmenlerin yerel halktan izole tutulduğu ve genellikle diğer göçmen gruplarıyla karşılaştıkları yerlerdir. Transit göçmenlerin çoğu, bir bölgede on ila yüz kişi arasında değişen gruplar halinde barındırılmaktadır. Yer kısıtlamaları, göçmenlerin bu güvenli evlerde uzun süre kalmaması anlamına gelmektedir. Çok sayıda insanın kısa süreliğine bir odaya veya bir binaya kapatılma süreci, kaçakçıların şok evler şeklinde tabir ettiği alanlarda gerçekleşmektedir. Kaçakçılar da şokçu tabirini bu evlerin sahiplerine atıfta bulunmak için kullanmaktadır.

Eğer varsa kamu görevlileri de kaçakçılar için faydalı ortaklardır. Göçmen kaçakçıları, kamu görevlilerini yasadışı işlerini kolaylaştırmak için kullanmaktadır. Emniyet teşkilatı, konsolosluklar, gümrükler gibi kamu kurum personelleri dolaylı olarak kaçakçılık işinde yer alabilmektedir. Bir göçmen kaçakçılığı örgütünde paylaşılan görevler ve roller, kolluk kuvvetleri tarafından kolayca tespit edilememektedir. Tutuklanan kaçakçıların çoğu sahada faaliyet yürüten kişilerden oluşmaktadır. Planlayıcılar ancak kapsamlı ve titiz polis soruşturmaları ve operasyonları eşliğinde tespit edilebilmektedir.

Örgütsel Yapı

Göçmen kaçakçılığına dair literatür taraması yapıldığında iki tür organizasyon yapısı ortaya çıkmaktadır. Birincisi, yüksek seviyeli ağlarken; ikincisi düşük seviyeli ağlardır.

Yüksek Seviyeli Ağlar

Her şeyden önce, çeşitli ülkelerde şubeleri olan uluslararası göçmen kaçakçılığının çatı örgütü vardır. Bununla birlikte, ülkeler arasında yasadışı sürecin başından sonuna kadar en yakın grupla yatay olarak iletişim kurabilen ve iş birliği yapabilen fiili bir ağ bulunmaktadır. Etkileşim genellikle göçmenlerin araçlarla gayri resmi sözleşmeler yaptığı kaynak ülkelerde başlamaktadır. Nihai varış noktasına ulaşmak için hangi alternatif ulaşım yollarının kullanılacağına ve hangi ülkelere geçileceğine karar verilmektedir. Kaynak ülkelerdeki araçlar yolda ortaklarıyla birlikte çalışmaktadır. Anlaşmalarına dayanarak, her geçiş ülkesindeki araçlar, irtibatlarını ve organizatörlerini bir transfer planı yapmak için harekete geçirmektedir. Tüm planlar yapıldıktan sonra kaçakçılar göçmenleri kaynak ülkeden varış noktasına taşımaya başlamaktadır. Bütün geçişler boyunca, planlamacılar sahadaki insan kaynaklarını kullanarak her adımı halletmektedir. Türkiye’de literatürde yer alan mafya türü kaçakçılık örgütlerine pek rastlanmamaktadır; bunun yerine, gruplar birbirleriyle bağlantılıdır. Planlayıcılar ve uygulayıcılar arasında hiyerarşi yoktur. İki grup arasındaki bağ tıpkı müteahhitler ve taşeronlar arasındaki ilişkiye benzemektedir.

Şekil 1. Göçmen Kaçakçılığı Sürecinde Örgütsel İlişkiler

Düşük Seviyeli Ağlar

Organizatörler, düşük seviyeli ağ olarak nitelendirilebilecek bir grupla birlikte hareket etmektedir. Grup içerisindeki bu alanda az ya da çok deneyime sahip kişilerden meydana gelmektedir. İşlerinin doğası gereği mafya grupları gibi hareket etmezler. Göçmenler müşterileri gibidir. Aldıkları hizmetten ne kadar çok müşteri memnun kalırsa, organizatörlere araçlardan yeni sözleşmeler verilme olasılığı o kadar yüksek olmaktadır. Aslında, bir aracı muhtemelen sadece başarılı organizatörlerle çalışmakta veya en azından çalışmayı amaçlamaktadır.

Planlayıcılar ve uygulayıcılar arasındaki iletişim oldukça sınırlıdır. Şoförler, kaptanlar ve gözcüler gibi saha çalışanları, planlayıcıların kim olduğu konusunda hiçbir fikre sahip değildir. Sadece organizatörler hakkında bilgi sahibidirler ve genellikle organizatörlerin kaçakçılık iş hiyerarşisinin en üstünde olduğunu düşünmektedirler. Sonuç olarak, planlamacılar perde arkasında kalmaktadır. Söz konusu kişiler, tek başına aktör olarak bir kaçakçılık operasyonu yürütememektedir. Araçlar stratejiktir; çünkü ulus-ötesi ağları aracılığıyla müşteri bulmaktadır. Organizatörler, ulaşımdan güvenli evlere kadar büyük sorumluluğa sahiptir. İlgili tüm aktörler arasında, sürücüler ve eşlik edenler bu işte en riskli işleri yürütmektedir. Herkesin kendi görevi vardır ve bu da tüm kaçakçılık operasyonunun boyutunu ortaya koymaktadır.

Örgütsel Yapının Özellikleri

Kaçakçılık örgütlerinde bulunan kişi sayısı, söz konusu örgütün sermayesine, etki alanına, ağlarına ve imkanlarına göre değişiklik göstermektedir. Tipik bir göçmen kaçakçılığı grubuna yaklaşık dokuz kişi katılmaktadır, ancak sayı iki ila yirmi kişi arasında değişebilmektedir. Türkiye'deki göçmen kaçakçıların birçok ülke ile bağlantıları vardır. Bu ülkeler Yunanistan, İran, İtalya, Bulgaristan, Fransa, İsveç, Afganistan, Suriye, Kıbrıs ve Balkanlar'daki çeşitli ülkelerden meydana gelmektedir. Bunlar başlıca kaynak, geçiş ve hedef ülkelerdir.

Kaçakçılar esnektir ve gerekli değişikliklere kolayca uyum sağlayabilmektedir. Gerekteğinde bağlantılarını kolaylıkla harekete geçirebilmektedir. Örneğin, göçmenler yakalanıp sınır dışı edildiğinde, araçlar sınır dışı edildikleri ülkedeki muadilleriyle iletişime geçerek yeni bir ulaşım planı düzenleyebilmektedir. Göçmenlere, herhangi bir sınır dışı edilme durumunda hedef ülkeye nakledilecekleri başlangıçta taahhüt edilmektedir.

Kaçakçılar rotalarını da çok hızlı bir şekilde değiştirebilmektedir. Örneğin, Türkiye'nin doğusundan batısına doğru büyük bir ülke içi rota, Van'dan başlayan, Kayseri ve Ankara'dan geçen ve İstanbul'da biten ülkedeki en uzun karayoludur. Bu, kaçakçıların sıklıkla kullandıkları en kısa yoldur. Kolluk

kuvvetleri kaçakçılık faaliyetlerine karşı bu karayolu üzerinde ne zaman denetime başlasa, kaçakçılar Karadeniz'den geçen veya Akdeniz sahil yolundan geçen alternatif karayollarını kullanabilmektedir.

Kaçakçılar, hangi insanlarla çalışacakları konusunda da değişiklik yapabilmektedir. Aracılar, birden fazla organizatör ve güvenli ev sahibini içeren geniş bir ağa sahiptir ve bunlardan birinde herhangi bir sorun olursa, kolayca diğerine geçebilmektedir.

SONUÇ

Son zamanlarda Türkiye'ye yönelen düzensiz göç hareketliliklerinin çoğu, göçmen kaçakçılığıyla uğraşan suç şebekeleri tarafından daha kolay hale getirilmektedir. Düzensiz göçmenlerden gelen ve her geçen gün artan talep ve karaborsada dolaşan büyük miktardaki para, gizli grupları cezbetmektedir. Bu, suç gruplarının görmezden gelemeyeceği kazançlı bir iş haline dönüşmektedir. Bu çalışma, organize suç ve göçmen kaçakçılığının toplumsal örgütlenmesi tartışmalarına ilişkin literatüre çeşitli açılardan katkı sunmaktadır. Göçmen kaçakçıları büyük ölçüde diğer yasadışı faaliyetlerde bulunan örgütlerle birlikte hareket etmemektedir. Uyuşturucu, akaryakıt, sigara vb. kaçakçılığı gibi diğer suç faaliyetlerine karışmaktan mümkün ölçüde kaçınmaktadırlar; lakin son zamanlarda göçmen kaçakçıları aracılığıyla göçmenlere uyuşturucu taşındığı da bilinen bir gerçektir.

Göçmen kaçakçılığı doğası gereği gizlidir ve çeşitli aktörler tarafından farklı şekillerde gerçekleştirilebilmektedir. Dünyanın dört bir yanından gelen göçmenler için sağlanan çok çeşitli hizmetler vardır. Bu çalışma kapsamında, kaçakçılık şebekesi içinde iş bölümü temelinde yürütülen çeşitli görevler ve sorumluluklar olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda kaçakçılar; konaklama, yerel ulaşım, sahte belge düzenleme ve nakliye acenteleri gibi çeşitli hizmetleri sağlayabilen kişiler olarak nitelendirilmektedir. Teorik olarak böylesine karmaşık bir işin ancak, girift, sofistike ve hiyerarşik organizasyonlar tarafından yürütülebileceğini iddia etmek mümkündür. Ancak sahada elde edilen bilgilere göre göçmen kaçakçılığı örgütünün yapısı, en azından Türkiye örneğinde, sanıldığı kadar karmaşık değildir. Bunun sebebi, göçmen kaçakçılığını icra edenlerin özel yeteneklere veya belirli bir mesleki birikime sahip olmamasıdır. Güçlü ağlara sahip olmak bu işte özel yeteneklere sahip olmaktan daha önemlidir.

Çalışmadan hareketle, göçmen kaçakçılığını karmaşık bir organizasyondan ziyade daha çok karmaşık bir ağ olarak nitelendirmek mümkündür. Hiyerarşik olmamalarına ve mafya tipi bir yapı içinde çalışmamalarına rağmen Türkiye'de yerleşik ağlar bulunmaktadır. Bu yapılar kaynak ve geçiş ülkelerindeki ağlarıyla güvene dayalı bir ilişki içinde çalışmaktadır. Yurtiçi düzeyde faaliyet gösteren göçmen kaçakçıları için hem daha düşük hem de daha yüksek görevler vardır. Düşük rolleri ve görevleri yürütenler yapının tamamının farkında değiller ve küçük rollerini oynamakta ve buna göre ödeme almaktadır. Daha yüksek rolleri ve işlevleri yürütenler, işi ayarlamakta, düşük pozisyonda bulunanlara aktarmakta ve hem ulusal hem de uluslararası düzeyde bağlantıları sürdürmektedir. Göçmen kaçakçıları arasında yerel ve uluslararası ağlar arasında güçlü bir iletişim stratejisi bulunmaktadır. Çalışma boyunca, kaçakçılık ağlarının yapısının esnek ve değişikliklere uyarlabilir olduğu aktarılmaktadır. Bu doğrultuda, göçmen kaçakçılığı modern organizasyonlara benzer nitelik taşımaktadır. Modern organizasyonların başlıca özellikleri, iş bölümü ve yeni koşullara ve hızlı değişimlere uyum sağlama kapasiteleridir. Esneklik ve uyum sağlama kavramları, özellikle devletlerin sınır politikalarında artan güvenlik önlemlerine karşı uygulanan stratejilerde ortaya çıkabilmektedir. Göçmen kaçakçılığına yönelik talep arttığında, kaçakçılık şebekesi de yaygınlık kazanmaya başlamaktadır. Kaçakçılar ayrıca iletişim stratejilerinde de ilginç değişiklikler uygulamakta; hizmetlerinin reklamını yaptıkları Facebook, Whatsapp gibi sosyal medya araçlarını kullanmaktadır.

Böylesine çeşitli ve esnek bir ağın göçmen kaçakçılığıyla mücadele eden kurumlar üzerinde de etkileri vardır. Göçmen kaçakçılığının farklı bölgelerde gerçekleşmesi; gizli, profesyonel ve bağımsız hareket eden ulus-ötesi organize suç örgütleri tarafından yürütülmesi, kolluk kuvvetlerinin geleneksel yöntemlerle bunlarla mücadele etmesini daha da zorlaştırmaktadır. Bu durum, göçmen kaçakçılığının ulusal sınırların ötesine geçmesi ve organize suçu besleyen düzensiz kârların sınır ötesi transferlerini içermesi gerçeğiyle daha da karmaşıklasmaktadır. Dolayısıyla, göçmen kaçakçılığı uluslararası iş birliği olmadan engellenemeyeceği anlaşılmaktadır. Göçmen kaçakçılığı gibi suçlarla mücadele, bu ulus-ötesi

sorunu ele alma girişimlerinde kullanılan stratejilerde yeni bir bakış açısı ve müteakip değişiklikler gerektirmektedir. Uluslararası koordinasyonun sağlanabilmesi için tek taraflı ancak karşılıklı faydaya dayalı esnek politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Bu tür bir iş birliği, istihbarat paylaşımını, ortak operasyonları ve bilgi alışverişini içermelidir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, H. (2011). Göçmen kaçakçılığı: Teori ve uygulama perspektifinden genel bir değerlendirme (Migrant trafficking: An evaluation from the perspective of theory and applications). In O. Ö. Demir & B. Küçükuysal (Eds.), *Sınır aşan organize suçlar: Kavramlar, yöntemler, eğilimler* (Transnational organised crime: Concepts, methods, trends) (pp. 127–164). Ankara: Adalet Yayınevi.
- Alkan, N. (2004). Terör örgütlerinin finans kaynakları. *Polis Dergisi* (Police Journal), 40, 28–35.
- Andreas, P. (2001). Migrant smuggling across the U.S.-Mexican border. In D. Kyle & R. Koslowski (Eds.), *Global human smuggling: Comparative perspectives* (pp. 107–125). Baltimore-London: Johns Hopkins University Press.
- Antonopoulos, G. A., & Winterdyk, J. (2006). The smuggling of migrants in Greece: an examination of its social organisation. *European Journal of Criminology*, 3(4), 439–461.
- Baird, T., & Van Liempt, I. (2016). Scrutinising the double disadvantage: knowledge production in the messy field of migrant smuggling. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 42(3), 400–417.
- Chin, K. (2001). The social organisation of Chinese human smuggling. In D. Kyle & R. Koslowski (Eds.), *Global human smuggling: Comparative perspectives* (pp. 216–234). Baltimore-London: Johns Hopkins University Press.
- Çarmıklı, E. Ö. & Kader, M. (2016). Migrant smuggling in Turkey: The ‘other’ side of the refugee crisis. USAK Report, No. 45. Ankara: USAK.
- Çiçekli, B., & Demir, O. Ö. (2013). *Türkiye koridorunda yasadışı göçmenler* (Irregular immigrants in the Turkish corridor). Ankara: Karınca Yayıncılık.
- Europol (European Police Office). (2009). Facilitated irregular immigration into the European Union. Fact Sheet. Erişim bağlantısı: http://meilleurdesmondes.be/blog/wp-content/uploads/2011/06/Europol-Illegal_Immigration_Fact_Sheet_20091.pdf. Erişim tarihi: 4 February 2016.
- Europol-Interpol. (2016). Migrant smuggling networks: Joint Europol-Interpol report. Erişim bağlantısı: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/publications/ep-ip_report_executive_summary.pdf. Erişim tarihi: 18 Mart 2022.
- Finckenauer, J. O. (2007). *Mafia and organised crime: A beginner's guide*. Oxford: Oneworld.
- Goss, J., & Lindquist, B. (1995). Conceptualizing international labour migration: a structuration perspective. *International Migration Review*, 29(2), 317–351.
- Herman, E. (2006). Migration as a family business: the role of personal networks in the mobility phase of migration. *International Migration*, 44(4), 191–230.
- Hobbs, D. (1998). Going down the glocal: the local context of organised crime. *Howard Journal*, 37(4), 407–422.
- Ho-Gonzalez, W. (2011). Human rights and special prosecutions criminal division. Paper presented at the International Workshop on People Smuggling from East Africa, Istanbul, March 30–31.
- IOM (International Organisation for Migration). (2010). *World migration report 2010*. Geneva: IOM.
- İçduygu, A. (2003). *Irregular migration in Turkey*. Migration Research Series, No. 12. Geneva: IOM.
- İçduygu, A., & Aksel, D. B. (2012). *Irregular migration in Turkey*. Ankara: IOM Publications.

- İçduygu, A., & Toktaş, Ş. (2002). How do smuggling and trafficking operate via irregular border crossings in the middle East? Evidence from fieldwork in Turkey. *International Migration*, 40(6), 25–52.
- Kaizen, J., & Nonneman, W. (2007). Irregular migration in Belgium and organised crime: an overview. *International Migration*, 45(2), 121–146.
- Kamwende, N. (2011). People smuggling in Kenya. Paper presented at the International Workshop on People Smuggling from East Africa, Istanbul, March 30–31.
- Kyle, D., & Dale, J. (2001). Smuggling the state back in: Agents of human smuggling reconsidered. In D. Kyle & R. Koslowski (Eds.), *Global human smuggling: Comparative perspectives* (pp. 29–57). Baltimore-London: Johns Hopkins University Press.
- Kyle, D., & Koslowski, R. (Eds.). (2001). *Global human smuggling: Comparative perspectives*. Baltimore-London: Johns Hopkins University Press.
- Kyle, D., & Scarcelli, M. (2009). Migrant smuggling and the violence question: evolving illicit migration markets for Cuban and Haitian refugees. *Crime, Law and Social Change*, 52(3), 297–311.
- Levitsky, M. (2003). Transnational criminal networks and international security. *Syracuse Journal of International Law and Commerce*, 30(2), 227–240.
- Monzini, P., Pastore, F., & Sciortino, G. (2004). Human smuggling to/through Italy. Trento: CeSPI.
- Okolski, M. (2000). Illegality of international population movements in Poland. *International Migration*, 38(1), 57–89.
- Okolski, M. (2000). Illegality of international population movements in Poland. *International Migration*, 38(1), 57–89.
- Salt, J., & Stein, J. (1997). Migration as a business: the case of trafficking. *International Migration*, 35(4), 467–494.
- Spener, D. (2001). Smuggling migrants through South Texas: Challenges posed by Operation Rio Grande. In D. Kyle & R. Koslowski (Eds.), *Global human smuggling: Comparative perspectives* (pp. 107–125). Baltimore-London: Johns Hopkins University Press.
- Triandafyllidou, A., & Thanos, M. (2012). *Migrant smuggling: Irregular migration from Asia and Africa to Europe*. London: Palgrave Macmillan.
- Triandafyllidou, A., & Thanos, M. (2012). *Migrant smuggling: Irregular migration from Asia and Africa to Europe*. London: Palgrave Macmillan.
- UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime). (2010). *Smuggling of migrants into, through and from North Africa: A thematic review and annotated bibliography of recent publications*. Erişim bağlantısı: https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Migrant_smuggling_in_North_Africa_June_2010_ebook_E_09-87293.pdf. Erişim tarihi: 4/2/2016.
- Van Liempt, I. (2007). *Navigating borders: Inside perspectives on the process of human smuggling into the Netherlands*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Van Liempt, I., & Sersli, S. (2013). State responses and migrant experiences with human smuggling: a reality check. *Antipode*, 45(4), 1029–1046.
- Zhang, S., Chin, K., & Miller, J. (2007). Women's participation in Chinese transnational human smuggling: a gendered market perspective. *Criminology*, 45(3), 699–733.